

šele — konec junija — smo torej mi Slovenci izgubili državo in svobodo, takrat šele smo prišli pod okupatorja, in ne že v začetku aprila! Podvizajte se razmišljati o tej logiki, gospoda ljubljanska — izgovor, da teh verzov ne poznate, ne bo veljal, ko bo treba dati obračun.

In na drugem mestu:

Na kila Kominterne združite se v [čete — v boj za svobodo, v boj za Sovjete! Rdeče smo fronte bojovniki mi.

Rdeče fronte torej. Niti besedice o Jugoslaviji, niti besedice o Sloveniji, niti besedice o narodu.

Slovensko partizanstvo je šlo torej v boj ne za našo slovensko, ne za jugoslovansko narodno in socialno svobodo — le predobro vedo, da se ta boj, če je hotel biti za nas kolikaj uspešen, spriče nezastisljane stvarilne in tehnične premoči okupatorja ni mogel izvojevati z orožjem — temveč za Sovjete, z drugimi besedami, niti za Rusijo ne, temveč zgolj za komunizem in boljševizem. Dva dokaza za to smo vam pravkar citirali. Najbrž sta vam znana že od prej, a ste ju pozabili, ker vam je tako godilo. Odslej ni več izgovora, da ne veste. Narod naš dokaze hrani.

Naj bo dovolj poudarjeno. Nič manj poučna ni sprazca.

Od 5. do 8. julija 1942. je imela Komunistična partija Slovenije na posvobodnem ozemlju konferenco, o kateri je izšel tudi uraden, t. j. od komunistične stranke odobren zapisnik. Marsikateri od vas meščanov, ki berete pričujoči članek, je imel ta zapisnik v rokah. Ali še pomnite, kaj se je tam bralo? Naj navedemo samo dva citata v osvežitve spomina!

Boris Kidrič, tajnik Izvršnega odbora Osvobodilne fronte, torej nikakor ne kdor si budi, je v dolgozvernem govoru, sestavljenem v sferizirani komunistični slovensčini, dejal med drugim:

Če ne bomo preskakovali faz, bomo dosegli, da Sovjetska zveza razglasi po svetu, da je to vojna za sovjetiziranje sveta. Sledil bo zlom fašistične fronte, nevtralizacija Anglije in Amerike.

Edvard Kardelj, član Centralnega komiteta Komunistične partije in član Izvršnega odbora Osvobodilne fronte, torej prav tako vse prej kakor kdor si budi, je za rekel:

Naš cilj in naša naloga je, da na Slovenskem uvedemo diktaturo proletariata in po našem prizadevanju mora prav Balkan postati izhodišče novega komunističnega reda tudi za vso Evropo.

Ali razumete, gospodje »buržujci«? Izvršni odbor Osvobodilne fronte je 8. maja 1942. izdal okrožnico pod naslovom »Posebna navodila k političnemu in kulturnemu delu«, podpisano od Petra Kalana, t. j. Borisa Kidriča. V njej se bere:

22. junija je obletnica napada na Sovjetsko zvezo. Politkomisariji morajo v vseh edinicah in na terenu pripraviti svoecane sestanke. Sestanki morajo izveneti za trajno bratstvo s Sovjetsko zvezo in sploh za priključitev z vsemi ostalimi Slovani k Sovjetski zvezi.

Torej ljubezen na ukaz. Kaj naj se zgodi s tistimi, ki se tej »ljubezni« ne bi hoteli ukloniti, nam je pa zelo nazorno predložil Tone Fajfar, član Izvršnega odbora Osvobodilne fronte, ki je meseca maja 1942. izjavil na »mitingu« v Kampiljah:

Mi hočemo zvezo balkanskih narodov v sklopu s Sovjetsko zvezo. Zato bomo vse one, ki se bodo borili proti tem našim težnjam, iztrebili z vso doslednostjo.

Kako se bo dosegel ta »sklop«, imamo tudi že pojasnilo iz poklicanih ust. Pero Popivoda, dični komandant partizanske »divizije«, ki ga naša javnost že pozna iz časopisnih poročil, je lani v maju predaval v Iški grapi. Povedal je med drugim:

Borimo se za svobodo in zmagu, katere bodo deležne tudi slovenske pokrajine. Vse dežele na Balkanu se bodo osvobodile. Ko bodo enkrat svobodne, bo šlo posebno zastopstvo, ki ga bo vodil tovariš Tito, prosit tovariša Stalina, če nas hoče (!) v svojo zvezo. Tovariš Tito, ki se bori na Hrvaškem, se istočasno zaveda, da je slovenski(?) partizan, in bo nato izprosil pri tovarišu Stalinu to ugodnost, da nas priključijo v SSSR.

Vsi ti citati so izšli svoj čas v podtalnem komunističnem tisku. Mnogi med vami so jih že takrat brali in dobro vedo, da so avtentični. Vsi, zlasti gospodje razumni, jih imate danes priložnost brati na tem mestu v ponatisu. Ni torej in ne bo izgovora, ko bo treba odgovor dati, da jih niste poznali. Ne bo izgovora, da niste vedeli: »osvobodilne boje naše Osvobodilne fronte je bil boj za uvedbo sovjetskega sistema na Slovenskem, ne za nacionalno svobodo Slovencev.

Da je pa sovjetski sistem barbarstvo, ki bi se ga sramovali celo egipčovski faraoni («Reader's Digest», USA, julija 1943), vam ne more biti neznano, gospodje »buržujci«, razen če hotite in s premislekom bežite pred neprijetno resnico. Dokaz je, če ni drugega, usoda prebivalstva treh baltičkih držav; dokaz je živinski pokoli poljske inteligence pri Katinu — hkrati potrditelji, koliko je boljševiški Moskvi do Slovanov. Možeče vam to še ne zadošča; dopuščamo, da so pri stvareh, ki vam ne godijo, enostranska dokazila za vas nezadostna. Da ne bo pozneje izgovora, vam imenujemo dva avtorja iz »drugega« tabornega in enega, ki je sam okusil blagoslov sovjetskega:

Bivši ameriški komunistični urednik Eugene Lyons si je ogledal Sovjetijo in se je ozdravljen vrnil v USA. O svojih opazovanjih je napisal knjigo pod naslovom »Assigne-

Umetniški in socialni dogodek na pragu poletja

Otvoritev razstave portretov mojstra Sternena

Pod pokroviteljstvom prezidenta generala Rupnika se je na binkoštno soboto odprla razstava Sternenovih portretov v prid Socialni pomoči

Preteklo soboto popoldne je doživel stari Jakopičev paviljon v Tivoliju pomembno slavo: slavnostno otvoritev portretne razstave našega mojstra, akad. slikarja profesor Mateja Sternena, ki spada poleg že pokojnega Groharja in Jakopiča ter še živčvega Jame med štiri stebre slovenskega impresionizma, s katerim se je slovenska likovna umetnost dvignila do mednarodnega pomena.

K otvoritvi so se zbrali kot povabljeni gostje predstavniki vsega našega političnega, vojaškega, upravnega in kulturnega izvljenja s samim gospodom prezidentom, div. generalom Leonom Rupnikom na čelu. Visoke predstavnike je pozdravil najprej v imenu Narodne galerije njen predsednik g. dr. Windischer; v daljšem govoru je orisal umetniški in človeški lik mojstra Mateja Sternena. Poudaril je, da je mojster Sternen slikar po volji božji, umetnik, ki je s svojimi mojstrovini obilno pomnožil in oplemenitil slovensko likovno zakladnico. Ob vsej svoji umetnosti in izredni razgledanosti je pa mojster Sternen ostal ljubezniv in skromen in se doslej še ni mogel odločiti, da bi zbral vse svoje umetnine v veliki pregledni razstavi. Danes smo po sili razmer mogli zbrati samo mojstrove portrete, vendar upamo, da bo prišel dan, ko bomo doživeli celotno razstavo njegovih del. Ob zaključku svojega nagovora je gospod predsednik Windischer naprosil gospoda prezidenta, naj odpre razstavo.

Prezident general Rupnik je na ta pozdrav predsednika Narodne galerije kot visoki pokrovitelj odprl razstavo portretov mojstra Sternena z naslednjim nagovorom:

Gospod predsednik!

Za vašo požrtvovalna prizadevanja za slovensko umetnost, zlasti pa za tako lepo razstavo portretov del za služnega podpredsednika Narodne galerije, gospoda prof. Mateja Sternena, blagovolište sprejeti mojo posebno zahvalo.

Prav tako se pa za podporo pri prireditvi te razstave prav toplo zahvaljujem vsem lastnikom tu raz-

stavljenih umetnin, ker so jih odstopili s plemenitim namenom, da bomo spoznali veliko mojstrovino ter ga še bolj spoštovali in častili.

Gospod profesor!

Po božji volji ste mojster, ker vas je Bog tako bogato obdaril s čutom za lepoto, z ljubeznijo do prirode, posebno pa tudi z veseljem in trdnjo voljo do dela, saj ste še kot mojster svoje življenje gledali kot učno dobo in zato v umetnosti rasli od leta do leta.

Po mnogih kulturnih središčih Evrope, tako predvsem pred 40. leti na slovenski umetniški razstavi na Dunaju, ki se je danes spominjamo s ponosom in s hval-znostjo vsem tedanjim razstavljalcem — vedno in povsod so vaša občina dela zbužala zanimanje za naše majhno, svetu malo znano domovino in spoštovanje do visoke kulture slovenskega naroda.

Z neprecenljivim zakladom svoje umetnosti ste obogatili naš narod in odkrili domovini premnogo najznamenitejših spomenikov našega starega slikarstva.

Obenem ste ji pa z očetovsko dobrotljivo nauki in nasveti zagotovili zdrav umetniški naraščaj, ki naj nikdar ne krene z vaše poti.

Svoje, samo lepoti posvečeno poslanstvo ste opravljali z gorčo ljubeznijo do domovine ter ste tudi v skromnih razmerah zmerom radi odprli svoje zlato srce svojemu bližnjemu — tako tudi ob tej prelepi razstavi, ko ste njen dohodek plemenito namenili Socialni pomoči.

Zmerom ste bili zvesti materi prirodi. Zato vam je tudi ona radodarno odkrivala vse lepote ter vas ohranila vedno vedrega duha in še v častiljivi vaših letih mojstra tri vseh močeh.

V imenu slovenske domovine vam za vaše nesmrtno delo izrekam najtoplejšo zahvalo in zasluženje odkritosrčne čestitke z vročo željo, naj vas Bog nagradi s Tizanovimi leti v čast in slavo vsega slovenskega naroda.

Obenem pa ne morem zatajiti svoje želje, kako rad bi v čim krajšem in

lepšem času odprl še mnogo večjo, zares veličastno razstavo vsega vašega življenjskega dela v novi Moderni galeriji, ki sem jo ukazal dokončati.

In s tem proglašam razstavo mojstra Sternena za odprto.

Po govoru gospoda prezidenta je univ. profesor z. dr. Stele v krajšem predavanju orisal umetniško rast in očrtal Sternena, opredelil njegovo umetniško smer in očrtal zlasti značilnosti njegovih portretov, kateri napolnjujejo vse tri prostore Jakopičevega paviljona. S poudarkom je ugotovil, da spada mojster Sternen sicer med impresioniste, njegova umetnost je pa kljub temu individualna, kar se nam razodeva še prav posebno v portretih.

Razstava, ki je v vrsti takih prireditve pri nas svojevrstna, nam prikazuje 71 del, od katerih segajo nekatera še v prvo ustvarjalno dobo našega pomembnega umetnika. Največ del izvira iz zadnjih deset, odnosno dvajset let, lepi portret gospoda prezidenta, div. generala Leona Rupnika, ki visi na častnem mestu v srednjem prostoru, pa je delo najnovejših dni. Tako nam nudi ta razstava možnost, zasledovati kronološko Sternenov ustvarjalni razvoj. Iz njega moremo spoznati, da mojstrove sile tudi zdaj, v njegovem 74. letu življenja, še prav nič ne pešajo. Tako smemo z vso upravičenostjo pričakovati, da bo obogatil slovensko slikarstvo s še več pomembnimi deli. Razstava je vredna, da si jo ogledajo vsi oni, ki se tudi v sedanjih vojnih časih zanimajo za naše umetniško snovanje.

Vsi dohodki te izredno uspele razstave so namenjeni v prid Socialni pomoči. Mojster Sternen je tudi takrat pokazal globoko razumevanje za svoj narod in namenil več izkupiček razstave tistim, ki s pomoči in podporo res najpotrebnejši. Prav zato se veliki umetniški in kulturni pomembnosti tega dogodka pridružuje za današnji čas tudi nepogrešljivi socialni moment.

Poziv!

Pozivajo se vsi oni, ki imajo knjige izposodene iz Univerzitetne knjižnice, da jih zanesljivo vrnejo do 10. junija t. l. drugače bodo nosili sami posledice.

Knjižnarno založništva antikvariat in starinarji ter drugi ljubitelji knjig se opozarjajo, da ne kupujejo knjig z oznako Univerzitetne knjižnice (Licealna knjižnica, Liceal Bibliothek, Državna knjižnica, Študijska knjižnica, Studien Bibliothek) in vseh drugih javnih knjižnic. Dolžni so pa vsakega prodajalca takih knjig takoj prijaviti na bližnjemu policijskemu stražniku.

Knjižna tombola Zimske pomoči

Zadnja številka, ki je bila potrebna za zadetie najvišjih dobitkov, je 65.

Izžrebane številke so naslednje: 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 15, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 30, 31, 32, 35, 39, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 59, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 83, 84, 85, 86, 88, 89, 90.

Kdor je zadel tombolo, bo dobil 10 knjiž:

1. Jurčič: Cvet in sad; 2. Gregorčič: Opliki; 3. Dular: Krka umira odnosno Bevk: Po živalskem svetu; 4. Slapsak: En starček je živel; 5. Velikonja: 888/3 Anekdot; 6. Meško: Ob tihih večerih. Mir božji, odnosno Podlimbarski Gospodin Franio; 7. Matičič: Petrinka; 8. Vašeta: Umirajoče duše; 9. Podlimbarski: Gospodin Franio; 10. Mlakar: Spomini, odnosno Prečeli: Otroci sonca.

Dobitke bomo delili ta teden v pisarni oddelka za tombolo v Gradšču št. 2:

v četrtek (1. junija) trojke, v petek (2. junija) četverke, v soboto (3. junija) petorice vsak dan od 8. do 12. ure in od 15. do 18. ure.

Dobitke na dvojkje smo razdelili že v torek in sredo (30. in 31. maja).

V nedeljo 4. junija naj se zbero vsi dobitniki tombole ob 10. uri v Mestni posvetovalnici, da dvignje svoje knjižne dobitke in hkrati zberejo za čenarni obditek, ki jim pripada poleg knjižnega daru. S tem denarnim zneskom naj knjižne slovenske knjige po prosti izbiri. Za tombolo je določen skupni znesek 55.200 lir, od 500 do 5000 lir.

O načinu zbiranja bomo poročali prihodnje dni v dnevaških

Vodstva tombole.

Ustanovitev delovnih uradov

Da bi se delovne moči zalele in načrtno uporabljale ter strokovne moči vseh vrst redno izobrazevale kakor tudi v prid ureditve mezne politike, odprejam na podlagi danega mi pooblastila po tem, kakor je urejeno ustanavljanje pokrajinskih posredovalnih uradov (Uffici Prov. Uffici) takole:

Cl. 1. Zaradi enotnega zaposlovanja, poklicnega posvetovanja in posredovanja učnih mest ustanovim za pokrajino Trst v Trstu, Furlansko v Vidnu, Gorico v Gorici, Istru v Pulju Kvarner na Reki in Ljubljano v Ljubljani delovne urade. Z mojo odobritvijo lahko ti ustanovijo podružnice, če je to iz gospodarskih razlogov potrebno.

Cl. 2. Vodje delovnih uradov imenujem jaz. Vezani so na moja navodila in so pod mojim službenim nadzorstvom.

Cl. 3. Vodje delovnih uradov morajo kot moji pooblaščenici nadzorovati izvajanje izključno meni pristojne uravnave plačilnih, meznih in delovnih pogojev itd. v zasebnem gospodarstvu.

Cl. 4. Delovni uradi so upravičeni in dolžni ukreniti vse, kar je treba za izpolnjevanje njih nalog. V ta namen se lahko opravljajo tudi zdravniške preiskave in pregledujejo javni in zasebni obrati. Vsa oblastva morajo dati delovnim uradom pravnomočno pomoč.

Cl. 5. Kdor se upira ukrepom delovnih uradov, ga vodja delovnega urada

kaznuje v denarju neomejeno do znesku in z zaporom do 6 mesecev, vendar z ne manj ko 3 meseci ali z eno teh kazni, če se po drugih določbah ne izreče višja kazen.

Cl. 6. Prizadeti ima pravico, vložiti zoper kazenski odlok v enem tednu po vročitvi pri delovnem uradu čigar vodja je bil odlok izdal predlog za sodno odločbo. Sodno odločbo izda posebno sodišče za javno varnost. Predlog za sodno odločbo nima odločitvene moči. Vodja delovnega urada pa lahko odredi, da se izvrševanje odloži. V sodnem postopku se izpodbijalni kazenski odlok lahko izpremeni tudi na škodo prizadete osebe.

Cl. 7. Za izvrševanje in dopolnjevanje te naredbe potrebne določbe bodo izdane po upravni poti.

Cl. 8. Ta naredba stodi v veljavo z dnem objave.

Trst, 9. maja 1944.

Vrhovni komisar: Rainer s. r.

Zaplemba imovine upornikov

Službeni list šefa pokrajinske uprave v Ljubljani za dne 24. maja 1944. objavlja odločbo o zaplombi imovine upornikov inž. Pavla Tepine in njegove matere Pavle Tepine, stanujoče nazadnje v Ljubljani, Verstovškova ulica 9/II. Marije Lapana, gospodinje, nazadnje cesta 28; dr. med., fil. in tehn. Ladislava Klince, univ. prof., nazadnje stanujočega v Ljubljani, Malegačeva 6.

Izgube komunističnih tolp

19. maja podnevi so komunisti pričeli napadati domobransko postojanko v Mirni peči. Ker jim domobranci niso takoj odgovorili s hudim ognjem, so mislili, da je postojanka zelo šibka, in so se ji precej približali. Domobranci so nato pričeli streljati hkrati iz strelnic, pušk in minometov. Padlo je mnogo komunistov, točneje števila pa ni mogoče ugotoviti, ker so mrtve in ranjene komunisti vzeli s seboj.

Zjutraj je del domobrancev naredil izpad na Ivanio vas. Tam je obležalo v boju šest komunistov in ena komunistka. Neka druga enota je pa napadla ob istem času Vrhnac, kjer so padli 4 komunisti, več jih je bilo na ranjenih.

Drugi dan, 20. maja zvečer, so komunisti s povečano močjo napadli Mirno peč. V kratkih, toda silovitih borbah je obležalo na bališču več ko 40 komunistov.

Pri pregledu skupnih uspehov novomeških domobrancev v okolici Žužemberka so našli okrog 250 komunističnih mrtličev. Med njimi je mnogo partijci in glavnih funkcionarjev veliko mrtvih in ranjenih so pa komunisti odpeljali s seboj. Domobranci so zaplenili komunistom vsega skupaj 10 lahkih in težkih minometov, 11 težkih strelnic in okrog 80 lahkih strelnic in brzoostrelk. Pri teh akcijah se je rešilo okrog 100 skrivačev, ki so se zdaj javili k domobrancem.

In njihovega vratolomnega tempa združilo iz spomina, ali nam pa sploh še ni prišlo pred oči. Bila bi ne samo neizmerna škoda za našo zgodovino, t. j. za poznejši psihološki študij polpreteklega in sedanjega dogajanja, temveč tudi velika nevarnost za našo bodočnost, če bi se ta strahotni arhiv o najbolj črnih dneih naše zgodovine porazgubil. Ne toliko zato, ker bi marsikateri grobar slovenskega naroda nerazkrinkan na videz kdor misli, kazni (v zmoti je namreč kdor misli, da ostanejo zla dejanja trajno ne daj kaznovana) — temveč zato, ker bi gorje, ki ga trpi naš današnji človek, ne izkristaliziralo koristnega nauka za bodoče rodove.

Poskrbljeno je, da ta arhiv ne pojde v izgubo. Dobršen del materiala je že izbran in urejen zagledal bel dan: najgrozotnejša knjiga, kar jih pozna slovenska zgodovina. »Črne bukve« so ji sestavljali dali imena. Z vso pravico: tako črnega branja o Slovenceh Slovencev se ni imel v rokah. Zbirka dokumentov, faksimilov, slik in števil — ena sama vnebovpijoča obožba proti izmekom slovenskega rodu, ki so izrabili nesrečo in zbežanost našega naroda po izgubljeni vojni, da so ga pogнали v bratomoren boj.

Mnogo knjig so nam dala ta tri za našo tiskano besedo tolikanj plodonosna leta: vse skupaj ne odtehta jo te edine, tako težka je njena povest, tako usodna njena dramatika. Brez sleherne retorike, brez plehke propagande, ki bi zgolj prostor in vrednost jemali — suha stvarnost, dokazila, logični sklepi... pa imena, portreti, grobovini... in spet imena, grobovini... Nič se posledje ne bo mogel ne smel izgovarjati, da ni vedel, kdo ubija in kdo se brani, komu gre vera in komu nevera.

Ni več izgovora: narod naš dokaze hrani!

Poziv!

Pozivajo se vsi oni, ki imajo knjige izposodene iz Univerzitetne knjižnice, da jih zanesljivo vrnejo do 10. junija t. l. drugače bodo nosili sami posledice.

Knjižnarno založništva antikvariat in starinarji ter drugi ljubitelji knjig se opozarjajo, da ne kupujejo knjig z oznako Univerzitetne knjižnice (Licealna knjižnica, Liceal Bibliothek, Državna knjižnica, Študijska knjižnica, Studien Bibliothek) in vseh drugih javnih knjižnic. Dolžni so pa vsakega prodajalca takih knjig takoj prijaviti na bližnjemu policijskemu stražniku.

ment in Utopia (v italijanščini)

«Il crollo dell'utopia comunista», t. j. »Polom komunistične utopije«.

Ameriški inženir J. D. Littlepage, ki ga je sam delegat sovjetske vlade prišel prosit na Aljasko, da bi organiziral sovjetske zlatokope, je po 10letnem delovanju v Sovjetski zvezi (1928—1937) napisal tehno knjigo o boljševiških razmerah pod naslovom »In search of soviet gold« (v italijanškem prevodu: »Alla ricerca dell'oro sovietico«, t. j. »Pri iskanju sovjetskega zlata«).

Sovjetski Rus Ivan Solonovič je okusil, kaj se pravi biti na prisilnem delu v sovjetskem koncentracijskem taborišču. Napisal je o tem knjigo »Rosija v konclageru«, t. j. »Rosija v koncentracijskem taborišču«, v nemškem prevodu »Die Verlorenen«, (Poučno branje, zlasti za tiste, ki študirajo razlike med sovjetskim in slovenskim boljševizmom.)

Vse tri knjige so obilno založene z dokaznim gradivom. Vse tri se dobe v ljubljanskih knjižnicah ali pa pri zasebnikih. Komur je do resnice, jih bo izsledil — vsekaro ne teže kakor nekatero črnooborno blago.

Komunistični propagandi gre večsah v račun, da dela propagando za Jugoslavijo, kakor ji je dolgo časa šlo v račun, da jo je blatila in psovala — kakršno psihozo je pač hotela ali pa morala ustvariti. Vi in mi le prebrjbo pomnilno, kakšna gnojnica psovok se je zlasti konec leta 1941. in v začetku leta 1942. pretakala po »Slovenskem poročevalcu« n. pr. o kralju Petru («smrkavec Peter II. in njegovi beli jastrebi i. sl.) in Mihajloviču (hijena, šakal itd.).

Ze omenjeni Tone Fajfar je na prav tako že omenjenem shodu v Kampiljah maja 1942. govoril:

Naša hrabra partizanska vojska ne p... a bivšega kralja Petra... Kajti mi Jugoslavije nočemo več.

V brušri »Zakaj je propadla Jugoslavija«

ki jo je izdala Agitacijsko-propagandna komisija Centralnega komiteta Komunistične partije Jugoslavije 1. 1942. je tudi stavek:

Mi komunisti, ki nimamo sentimentalnih ozirov... smo dolgo tega našli izvorni greh tam, kjer ga je treba iskati: v letu 1918. (to se pravi, v ustanovitvi Jugoslavije)

Slovenska Osvobodilna fronta se je v javnosti zmerom delala in se dela zagovornico slovenstva, v dejanju se pa ni pomišljala pokiriti z Italijani. Tako je Boris Kidrič izjavil na že omenjeni konferenci Komunistične partije Slovenije v juliju leta 1942:

Poudarjamo internacionalizem in se bo, proti sovinitni reakcije. Ni slučaj (!), da smo izvolili predsednika Italijanske komunistične partije v svoje (t. j. Osvobodilne fronte) častno predsedstvo.

To še ni bilo dovolj. Italijanska komunistična stranka je v začetku meseca avgusta leta 1943. trikrat razširila po Trstu letake, v katerih sporoča, da je s Komunistično partijo Slovenije sklenila dogovor, da bodo Primorska, Goriška in Istru sestavljale samostojno italijansko-slovensko sovjetsko republiko.

Te izjave Komunistična partija Slovenije do danes še ni postavila na laž.

Tako je torej tudi boj našega komunizma za slovenstvo razkrinkan kot boj za sovjetiziranje in parciliranje slovenskega naroda. Da ne bo pozneje izgovora, gospodje razumni, ki, da tega niste vedeli!

Večina gornjih citatov bo naši javnosti znana še iz dobe, ko smo jih mi in vi (resda ne z istimi občutki) brali v izvorniku, marsikaj drugega nam je pa spričo obilice dogodkov

Osebnosti

POROČILI SO SE:

V Ljubljani: G. Martin Žitnik, pos. in gost. in gđe. Josipina Nadiučnikova. Čestitamo!

UMRLI SO:

V Ljubljani: Jakob Kramar, višji strojevodja; Alojzija Radzjevica; Marija Naglostova; Marija Novakova; Marija Hafnerjeva; Ivan Pac; Kroljč; Marija Škerjančeva, trg. in posestnica; Josip Mihelič, kolski upravitelj. Naše sožitje!

ZGREŠEN CILJ

NJEN POSLEDNJI OBISK

Življenjska izpoved Antonija Becceja

Stare italijanske kronike ne obsega- jo samo stvarnih zapiskov in zgodovinskih poročil, temveč tudi napete ljubezenske zgodbe, ki se bero ko opojne legende strasti.

Dr. Morgano in Antonio Becce sta ves dan delala v arhivu, da bi sestavila neko zgodovinsko delo.

V sobi je vladala moreča tišina. Zaveze na balkonskih vratih so lahno fotofale v vetru in pokazale, od časa do časa temno, z oblaki zadržane nebo. Psica Regina je nemirno tekala med obema znanstvenikoma. Becce jo je pogladil po dolgih svilnatih ušesih.

Dr. Morgano, še ves pod vtisom prebranih zgodb, je nekaj časa premišljeval o svojem življenju, potem pa pretrgal tišino z besedami:

»Verjemite mi, Becce, najhujša mi je samota. Zeno imam, a sem vendar sam! Ponoč je ležim poleg ljubljenega človeka, slišim ga dihati in vendar ne morem uganiti, o čem sanja. Kljub vsemu sem temu ljubljenu sru tu tako neskončno tuj.

Antonio Becce mu ni odgovoril. Puhnil je dim iz smolke in se spet zamislil. Dr. Morgano ni mogel videti njegovega obraza, a čutil je, da njegovega tovariša nekaj teži in išče besed, s katerimi bi se izpovedal. Zato je tudi on obmolnil in čakal.

Zdajci so zunaj začele padati debele kaplje. Potem se je vlihl dež. Obema znanstvenikoma se je zdelo, kakor da je mra, ki ju je dozdaj morila, izginila.

Becce si je z roko pogladil po čelu, kakor da bi se šele zdaj zdravil. Potem... je začel govoriti, sprva oklevaje in hrivaje, potem pa čedalje razgleje, kakor da bi se mu na lepem neskončno nudilo nekemu odkritju svoje bolesti.

»Samota?« je dejal. »Kaj veste vi o samoti, gospod Morgano? Zeno imate, ki jo ljubite, in ona vam ljubezen vrača, imate otroke, dom, hišo, vrt. Povsod vas obdajata sama sreča in mir. Vse vaše zle slutnje in dvomi so samo strahovi, ki vas preganjajo. Zdaj pa poslušajte mojo zgodbo, ki se zdi sicer staromodna in vsakdanja, a je bila vendar dovolj močna, da mi je za zmerom uničila življenje. Človek postane zaradi svoje preteklosti tako lahko sentimentalni. In včasih ponoči...«

Antonio Becce je za hip obmolnil in srknil nekoliko vode. Potem je nadaljeval:

»V Trenta sem se odpeljal v Gordano, da bi se nekoliko naužil južnega pomladnega zraka. Zvečer sem sedel na klopi ob morju in gledal v zvezdno nebo. Pravkar je godba odigrala poslednji sanjavi valček. Zdajci se je približala moji klopi neka mlada ženska in sedla poleg mene. V medli luči svetilk se je zdel njen obraz zelo bl. d. Samo oči so ji žarele. Vse okrog naju je vladala tišina, le zdaj pa zdaj so pljusnili valovi ob obzidje. Zrak je bil prepojen z vonjem cvetlic in je opajal ko močno vino.

Ko si je neznanca hotela z lahnim ogrinjalom odeti ramena, ji je padel z naročja klobuk. Sklonil sem se, pa pobral in se pri tem dotaknil njene roke. T... j ji je okrog ust zaigral smehljaj. Vendar nisva izpregovorila niti besedice.

Ko sva potem dolgo časa oba molžala, sem se sklonil k njej — ona mi je ponudila svoje ustnice in poljubil sem jo. Tedaj je nenadno bledela, z jokala, tako da sem s poljubil tudi njene solze. In zdela se mi je, da mi te solze zastupljajo kri.

Bila je nenavadna noč. Dva človeka, ki se še nikdar nista videla in o drug drugem ničesar nista vedela, sta se na lepem vzljubila in njuni srca sta vzplamtela v neskonni ljubezni in nežnosti.

Ime ji je bilo — denimo Gabrijele. Bila je na smrt bolna in prišla v Gordano, da bi se pozdravila. Čez nekaj tednov je zdrava in cvetoča z menoj odšla domov. Ljubezen včasih dela čudeže. In midva sva se vzljubila. Nekaj časa sva živela v neskaljeni sreči. Gabrijele mi je z vsem plamenom svojega mladega srca ljubezen vračala, kakor da bi slutila, da so ji dnevi sreče in življenja šteti.

Nekega dne sem se pa seznanil z Dianio Colombanijevim, hčerjo svojega šefa. Bila je visoka, lepa ženska, ob kateri je Gabrijele podoba obledela. Sprva se mi je Gabrijele smilila, potem sem pa odločno sklenil, da jo zapustim. Mož, ki hoče doseči kariero, ne sme dovoliti, da bi ga premočilo srce. Tako sem mislil tedaj.

Sklenil sem, da bom Gabrijele pisal in ji razložil da se morava ločiti. Svoj sklep sem uresničil. Čez dva dni sem prejel njen odgovor. Privolila je v najino ločitev, prosila, me je pa, naj ji dovolim, da me še enkrat obišče.

Bil je ledeno mrzel dan. Stal sem pri oknu svojega stanovanja in gledal na ulico. Tedaj sem jo zagledal na cesti. Na glavi je imela oni mali klobuček, ki ji je tedaj na klopi v Gordani padel na tla in naju zblizal. Zdajci sem na lepem moral misliti na ono noč, na najino prvo poljube. Tedaj sem občutil, da jo je zmerom ljubim da je nikdar ne bom nehal ljubiti. Kako sem sploh mogel priiti

na zamisel, da jo bom zapustil? Kaj mi pomaga kariera brez ljubezni? O, jaz norec! Kako mi je le moglo priti na um, da bi zapustil to bitje, ki ga nad vse ljubim?

A hvala Bogu, saj še ni prepozno. Vse lahko še popravim. Tedaj sem samemu sebi prisegel, da bom Gabrijele prosil, naj mi oprostijo in se ne bom nikdar več ločil od nje.

Stopil sem k vratom in počakal, da je prišlo dvigalo navzgor. Ustavilo se je v mojem nadstropju, a nihče ni izstopil. Ali sem se zmotil? Stopil sem k vratom dvigala in jih odprl. Tedaj se mi je zamergilo pred očmi. Gabrijele je zdrnila s klopi na tla dvigala in izpod klobučka ji je kapljala kri. Pobral sem jo in jo urno odnesel v sobo. Tedaj je iz njene krepke stisnjene desnice padel revolver.

Med obema znanstvenikoma je spet zavladala tišina. Dež je ponehal in zrak je postal svež in mrzel. Prve zvezde so se prizgale na nebu. Regina je zaspala pri kamnu in gobček ji je podrtel v snu.

Antonio Becce je vstal: »Tako, dr. Morgano, zdaj veste, kaj je prava samota in lahko razumete, zakaj sem ostal samec.«

Mario Morgano mu ni odgovoril, temveč mu je samo hvaležno stisnil roko. Potem je dolgo gledal za odhajajočim, ki je počasi stopal po samotnem drevedru pini, priklanjajočih se v vetru.

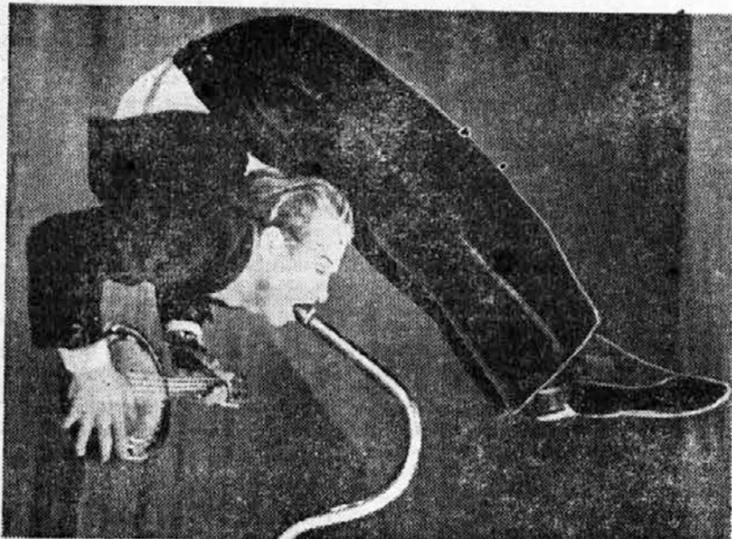
Mesto brez sence

Spomladi in jeseni nimajo na ekvatorju opoldne ljudje, živali in rastline nobene sence. Ob tem času namreč stoji sonce v kotu 90 stopinj, torej v zenitu. Ker teče ekvator skoraj izključno samo skozi puščave in pustinje, je mogoče to zanimivost opazovati edino v mestu Quitu v državi Ekvadorju, ki edino leži skoraj točno na ekvatorju.

Zaradi nečiljive pisave je izgubil bitko

Napoleon je zelo nečiljivo pisal. V bitki pri Belle-Alliance mu je pa to postalo usodno. Ob tej priložnosti je veliki vojskovođa poslal svojemu generalu Grouchyju, ki je s svojimi četami šele korakal proti bojišču, pismo, ki ga pa general ni mogel prebrati, ker je bilo tako nečiljivo napisano.

Grouchy in njegovi šlabni častniki niso mogli ugotoviti, ali je Napoleon v svojem pismu napisal »bataille en-

Kaj počne človek na gornji sliki? Mandolino igra, viseč samo na zobeh na iekelni cevi z gumijastim nastavkom. Artist Mario je potreboval za dosego te izredne umelnije nič več in nič manj ko trinojst let neutrudljive vaje. On in na vsem svetu edinole on je svoje telo usposobil tako, da premoaga 136 kil teže v tako nenavadni drži. Mario tehtja sicer samo 68 kil, toda napor, ki ga mora v tej artistični točki premoagati, šteje dvojno. Zda nastopa artist Mario v nekem varietetu poleg hamburške glavne železniške postaje in žanje za svojo kačjo spretnost izreden uspeh.

gagéet ali »bataille gagnée«. Prvo bi se reklo po naše: »bitka se je začela«, drugo pa »bitka je dobljena«. V primeru, da bi Napoleonoovo obvestilo vsebovalo poslednje, bi bile Grouchyjeve čete na bojišču odveč.

Grouchy je bil naposled trdno prepričan, da mu je hotel cesar sporočiti, da je bitko dobil in s svojimi četami ni več tako hiteel proti bojišču. Tako s svojimi vojsko ni o pravem času prišel na bojišče in Napoleon je bitko izgubil.

Žive »čutarice«

Ogromne afriške mravljice, ki na svojih lovskih pohodih napadajo tudi večje žuželke in manjše živalce, imajo žive »čutarice«, ki iz njih srkajo opojno pijavo.

Te »čutarice« so neke vrste hrošč, ki izločajo iz žlez v zadku dobro dišeč, opojen sok, ki mravljam najbrže tako dobro tekne, kakor nam požirek žganja ali konjaka, če smo utrujeni ali segreli. Ti hrošči čepo mravljam na hrbtu in se jih drže s posebnimi krempljčki, da jim med bojem ne zdrknejo na tla.

Indijanci si znajo pomagati

Indijanci nosijo težka bremena tako, da si jih z jermenji povežejo čez hrbet in čez čelo. Tako imajo teža bremena čisto enakomerno razdeljeno na vse telo in njegove teže ne čutiljo tako zelo.

Jegulja in kunc

Če živali vbrizgamo kri kakšne druge živali, jo navadno usmrtime. Ze pri živalih istega plemena vbrizganje krvi ni brez nevarnosti, ulegne pa postali smrtno nevarno, če vbrizgamo živali kri njeje nesorodne tovarišice.

Če na primer kuncu vbrizgamo samo 40 g pasje krvi, ga s tem usmrtime. Ze 7 gramov račje krvi pa zadostja, da obleži kunc, ki je še nekaj minut poprej veselo skakljal okrog. Najbolj strupena je pa za kunca nedvomno kri jegulje, saj učinkuje nanj smrtno vbrizg že pol grama jeguljine krvi.

Kakšen mrzaz človek še prenese?

Človek se nehoče začudi, ko izve, kako zelo se lahko človeško telo ohladi, pa vseeno ne zmurne. Človeška kri prenese še 22 do 24°C pod ničlo, ne da bi ji škodovalo.

Važnim življenjskim organom pa mrzaz pri 30°C pod ničlo že škoduje, narobe pa udje in okončine prenesejo za nekaj časa brez škode še nižji mrzaz.

Moški so potrebovali lasnice

V stari Grčiji je nekaj časa vladala moda, da so moški nosili dolge kodraste lase, ki so jih zapenjali z lasnicami. Bogatejši moški so nosili lasnice iz zlata, okrašene z dragulji.

Ritem bolezni

Večkrat smo že slišali o raznih smodnih boleznih, in tudi naši starši vedo povedati, da marsikatera bolezen v njihovi mladosti niso poznali, zdaj je pa zelo v modi. Vendar to ni tako, kakor mislijo nepoučeni ljudje. Bolezni imajo svoj ritem prihajanja in odhajanja, naraščanja in upadanja. Kajpak vpliva na ritem bolezni tudi letenski čas, toplota in sonce.

Po statistikah in natančnih opazovanjih so ugotovili, da tifus najhujše razsaja v začetku septembra, paratifus ob koncu avgusta, škrlatinka ob koncu oktobra, davica ob koncu novembra in meningitis v sredi aprila. Razen tega imajo pa bolezni tudi daljše ritme — tako traja doba naraščanja in upadanja bolezni pri škrlatinki osem let, pri davici in tifusu pa trideset let. Doslej še niso mogli ugotoviti, kaj je pravi vzrok teh bolezenskih ritmov.

Zakaj nam zrak ne odleti?

Ker je zrak plinasto telo, bi ulegnili sklepati, da nam lahko zdaj zdaj odleti v atmosfero. Zakaj se to ne zgodi? Težnost zemlje drži tudi zrak v svojih okovih. Če bi ne bilo težnosti, bi že kdaj zračne molekule odfrčale v vesemirje. Če bi pa narobe ne bilo molekularnega gibanja, bi ne bilo sploh nobene atmosfere ker bi tedaj vse molekule kakor kamenje ponadale na zemljo in to obdale z neprodorno plastjo.

Sele sodelovanje molekularnega gibanja in zemeljske težnosti povzročijo, da molekule plavnijo in dosegaio povprečno 500 m hitrosti na sekundo. Če bi pa znašala njih hitrost 11.2 km na sekundo, bi se lahko človek otrsel zakona težnosti in zletel v vesemirje.

Ali rastline lahko žro meso?

Da, na svetu rastejo tudi mesojede rastline, pa naj se vam to še tako čudno zdi. Celo v Evropi imamo nekaj takihni požrešnic. Rastejo na močvirnatih tleh in imajo precej velike sočne lističe, na katere nabadajo svoje žrtve. Te rastline potrebujejo mesno hrano zato, ker jim na močvirnatih tleh manjka nekaterih za življenje važnih mineralnih snovi, ki jih lahko nadomeste samo z mesno hrano.

Žuželkajede rastline, kakor se te požrešnice imenujejo, imajo na svojih lističih majhne z rdečimi glavami oborožene dlavice, ki se v soncu svetijo ko rosa ali medena kapljica. Te kapljice pa niso nič drugega ko smolaj. Ker poleg tega ti lističi zapeljujejo diše. Žuželke mislijo da vonjajo med sedjo nani in se priljeplijo. Rastlina tedaj list zapre in žuželko kratko in malo izsesa.

Kadar žolna zbira zalogo

V Kaliforniji živeča žolna je zelo skrbna gospodinja in skrbi za svojo živilsko zalogo. V drevo napravi s svojim dolgim kljunom luknje, potem pa v vsako vtakne po en želod. Tako je drevo tako rekoč pretaknjeno s samimi želodi. Kadar je žolna lačna, pa črpa iz te zaloge.

10 vprašanj

Preizkusite svoje znanje!

1. Kdaj je prvič bruhal Vezuv?
2. V katerih indijskih provincah se je pričela nova japonska ofenziva?
3. Kaj je kopra?
4. Ali še žive mamuli?
5. Kateri planeti so večji od zemlje?
6. Katere žile vodijo k srcu?
7. Kaj je »atiška sol«?
8. V katerem cesarstvu sonce nikoli ni zašlo?
9. Kaj je svetlobno leto?
10. Kako se imenujejo štiri najbolj znane Verdijeve opere?

Odgovori:

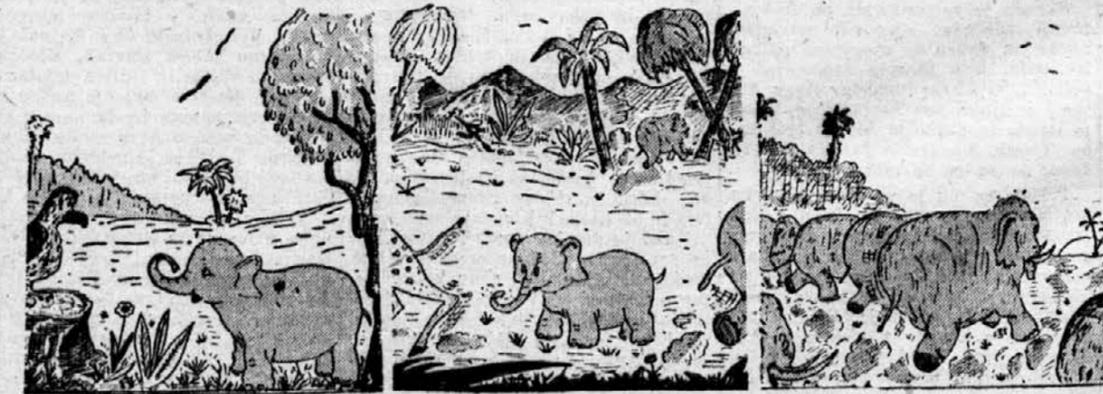
1. Leto 79. pr. Kr. Tedaj je uničil Vezuv rimski mesti Pompeje in Herkulaneum.
2. Provint Asam in Bengalijska orokosovo.
3. Posušeno meso kokosovega orečka.
4. Ne. Te ogromne živali so živele v kamniti dobi in so menda izumrle v predzgodovinski dobi. V sibirskih tleh so našli dobro ohranjena mamutijska okostja.
5. Sibirij, Jupiter (premer ravnika 143.000 km), Saturn (120.000 km), Uran (53.400 km) in Neptun (49.700 km). Ob teh velikih našega sonca.
6. Gra sistema je zemlja s premerom ekvatorja 12.756 km kakor naša.
7. Vene. Žile odvodnice so pa arterije.
8. Duhoviti, opijeni duvici, Afrika (Alena) je bila v antiki zibel duhovitih in duha.
9. V cesarstvu cesarja Karla V. (1550), ki je bil hkrati nemški cesar in španski kralj in se je lahko tako pohvalil, da v njegovem cesarstvu sonce nikoli ne zaide.
9. Oddaljenost, ki jo premeri svetloba v enem letu in znasa približno 95 milijonov km.
10. Rigoletto, Trubadur, Aida, Treno.

RADOVEDNI SLONIČ

NARISAL IGOR ŠILH

Nato je nabil ta malopridni slonič po vrsti vse svoje drage rodbinske tovariše, da so se silno razgreli in čudili. Svojemu visokemu stricu noju je izpulil perje iz repa... Svojo visoko tetko žiravo je pograbil za zadnje noge in jo treščil v robidovje. Kričal je v svojega zajetnega strica povodnega konja in mu pihal mehurčke v ušesa, ko je ta drmal od kosilu v vodi...

Kljub svojim norčijam do stricev in tet, slonič nikoli ni dopustil, da bi se kdo dotaknil ptiča Kolokola. Slonič je postal nevzdržen. Venomer je strahoval svoje sorodnike, ki so zbežali, komaj so ga zagledali. Nazadnje se je stvar tako zaostrihla, da so njegovi dragi sorodniki na hitro odrinili drug za drugim k bregovom velike, stivozelene, blatne reke Limpopo, obdane okrog in okrog z mrzlikami, da bi dobili od krokodila nove rilce. Dobili so jih in od tedaj ima vsak slon prav tak rilce: kakor naš neugnani, nenasitno radovedni slonič...

KONEC

HARMONIJA V ZAKONU

Zakaj si ljudje pred poroko obetajo od zakonskega življenja raj na zemlji, po nekaj mesecih ali letih zakona pa ločijo, da je zakonsko življenje pekel? Zakaj so zakoni, sklenjeni iz ljubezni, skoraj prav tolikokrat nesrečni kakor zakoni, sklenjeni iz razuma? Zakaj je sploh tako malo zakonov srečnih?

Razni ljudje bi na ta vprašanja različno odgovorili. Moja mati pravi na primer, da je zdaj zato tako malo zakonov srečnih, ker so ženske postale premalo potrpežljive.

»Tudi v naših letih ni bilo zmerom vse, kakor je treba, tudi tedaj so moški imeli svoje napake in svoje muhe, toda žena je znala potrpeti,« mi je ondan razlagala mati. »Zavedala se je, da zakon ni muha enodnevnica, zavedala se je, da ločitev zakona še ni ureditev vsega problema, in premagala se je zaradi otrok in potrpežljiva, če se je le dala.«

Dvoje resnic je povedala mama v teh nekaj stavkih. Zakon ni muha enodnevnica, ločitev zakona še ne uredi srčnih stisk in zablod med dvema človekoma.

»Če ne bova srečna, se bova pa ločila kakor toliko drugih,« mi je pred leti dejala neka dekle, tik preden se je možila. In res se je že čez slabo leto ločila. Ni čudno, saj je že v začetku, že tedaj, ko bi moral človek še trdno verjeti v tisto, za kar se za svoje življenje odloči, dvomila. Bila je že tedaj mlačna, odločena, da rajši prekine zakonsko zvezo, kakor da bi se morda nekoliko premagala in potrpežljiva. Takšno dekle ni za zakon, ker ima premalo splošne vzgoje in je tudi premalo nesebično, da bi moglo svoje življenje deliti z drugim človekom.

Na vsem božjem svetu nista dva človeka čisto enaka. Morda se najde človeka, ki imata podoben okus, enako čustvujeta, se vnetata za isto lepoto, toda enaka nista. V prvem vzgona ljubezni sta sicer najbrže prepričana, da sta si čudovito sorodna, toda pozneje spoznata, da je vendarle med njima marsikatera razlika. Pokaže se najprej v malenkostih, v čisto vsakdanjih malenkostih, ki se zde za ljubezen in duševno sožitje nepomembne. Denimo, da se mož prej utrdi kakor žena in zato — kljub istemu okusu in kljub duševni sorodnosti — zvečer ne zahaja rad v gledališče ali v kino. Žena pa tega ne razume. Droben, droben kamen splošne...

Ali pa: mož ima premalo časa, žena preveč. Mož vse dopoldne in po-

poldne dela v pisarni, žena sicer kuha, gospodinja, vendar ji ostaja še zmerom preveč časa. Ker je zelo spočita, ne razume, kako je mogoče, da je mož vsak dan tako utrujen, tako nepozoren, tako mlačen. Spet drobna nejevolja, komaj lahna senca nerazumevanja...

In tako gre dalje, dokler ne pride do prepričkov, besednih dvobojev, kratkih zamer, ki se sicer končajo s kesanjem, solzico in poljubom. Se je čas, da ostane zakon harmoničen, čeprav sta oba zakonca izpregledala, spoznala, da nista enaka in da zakonsko življenje le ni samo prijetna zabava. To je trenutek, ko mora žena pokazati, da ji je harmonija v zakonu več kakor vse drugo. Zatajiti mora kdaj pa kdaj svoje želje, tudi samo sebe in se prilagoditi možu. Dokazati mora, da ji je za ljubezen več kakor za ničevost trenutnega zadovoljstva, ki nikakor ne more biti prijetno, če gre na račun drugega.

Kjer je prava ljubezen, to tudi ni težko, zato so zakoni, sklenjeni iz ljubezni, proti morebitnim nevarnostim vseeno bolj zavarovani kakor zakoni, sklenjeni iz golega razuma ali celo iz preračunljivosti. Kolikokrat se dekle poroči samo zato, da je preskrbljeno, da je »pod streho«. Samo za denar ji gre, za neskrbno življenje, za imetje, naslov in položaj v družbi. Prepričana je, da bo »drugo« že v zakonu prišlo. A čudno, tisto »drugo«: ljubezen, prijetno sožitje, toplina, domačnost, noče in noče priti. Zato je tak zakon na žalost že vnaprej obsojen na brodolom, posebno če zakonca nimata dovolj srčne kulture, da bi premostila nešteto večjih in manjših nesporazumov, ki na koncu po navadi sprožijo ločitev.

Otroci staršev, ki se ne razumejo, so siromaki, vseeno, ali živita oče in mati drug ob drugem, ali če se ločita. Da, včasih je za otroka še hušje, če posluša vsak den kako se oče in mati prepirata, mučita, ponižujeta. Otroci ločene matere je pa že v nežnem detinstvu prikrajan, saj nobena skupnost otroku ne more dati toliko kakor urejen dom in harmonično družinsko življenje. Zato ljudje ne bi smeli sklepati zakonov brez ljubezni, roditi brez ljubezni otroke in jih nato brez ljubezni postavljati v življenje. In res je, kakor je napisal neki velik filozof: »Otroke bi smeli imeti samo srečni ljudje.« Srečni bomo pa le, če bomo premagali sami sebe v vsakdanjem življenjskem boju svojim najljubšim in najbližjim v srečo in korist. S. I.

(Ti trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni) Iz temnomodrega platna ali iz kakšne stare enobarvne obleke naredimo enostavno sportno obleko. Poživi jo samo črko bel pas iz domačega platna, izvezen z narodnimi vzorci. — Temnoredča obleka z belim pasom. Zepi so beli, prav tako so beli pošivi tudi okrog vratu in rokavov. Krilo je zelo široko. — Sportna obleka iz šantunga kakavske barve. Zepi so globoko všiti, izrez je preprost in štiroglav.

Otrok vse nosi v usta

Ce bi se iz vsake bolezenske kalf, iz vsake bakterije in iz vsake klice, ki jo dojenček in tudi večji otrok z ročicami ponese v usta, razvila bolezen, najbrže noben otrok ne bi živel dalje kakor do dne, ko prične kobačati po tleh. Otroci namreč vse v usta nosi. Pri tem se mnogokrat okuži, toda pridobi si tudi nekakšno imunost. To spoznanje pa še ne pomeni, da lahko otroka pustimo meni nič tebi nič brskati po umazanih tleh, kjer pljuvajo ljudje, ki imajo premalo vzgoje, da bi pljuvali v pljuvalnik, ali pa da mu dovolimo sleherni igračko, ki si jo zaželi, ne glede na to, ali je škodljiva ali ne.

Otroka je treba zgodaj navaditi, da ne nosi vsega v usta. To je kajpak težko, ker je ta gib naravna otrokova reakcija na vse, kar mu je všeč. Mati, ki bi otroku preveč nasilno branila nositi razne igračke ali druge predmete v usta, ne bi kaj pridla dosegla.

DAMSKA IN OTROŠKA KROJAČICA

Salon „JOŽICA“ Grum
LJUBLJANA, RESLJEVA CESTA 4a/IV

Ali niste opazili, da otrok še posebno rad tisto stori, kar mu očito prepo-veš? Neopazno moramo torej otroku prepričati to grodo razvado. Vsakokrat, kadar ponese kakšen predmet v usta, mu potisnemo ročico navzdol, mimogrede in brez besed. Otroci bo sicer svoj, skoraj bi rekli prirojeni naravni gib zmerom iznova ponavljali, toda če bomo tudi mi vztrajni in če bomo to vselej storili neopazno in mimogrede, se bo počasi odvadil vse nositi v usta.

Zato je tudi važno, da otroku ne kupujemo igračk kar tjavdan, saj so prav otroške igračke lahko vir raznih nesreč in boleznih. Otroška igračka mora biti takšna, da je lahko tudi večkrat na dan umijemo, da se ne guli, da ni pobarvana s kakšno strupeno barvo, ne sme biti koničasta, ostrih robov in oglata, pa tudi ne premajhna, da jo otrok ne poje. Otroci namreč ne nese igrače v usta samo za šalo, temveč jo ima namen prejesti, če se je da.

Zelo pametno ravnamo, če otroka z igračkami preveč ne razvajamo in mu

kupujemo le redkokdaj in še tedaj preproste zadevice, kakor leseno žlico, gobico, kakršno uporabljamo za krpanje nogavic, lesene krožničke in skodelice, vse takšne stvari, ki smo pri njih lahko čisto prepričani, da otroku nikakor ne morejo škodovati, ki pa o njih vseeno vemo, da ga bodo veselile in zabavale.

Igračke so pogosto iz raznih snovi, ki imajo za zdravje škodljive primese, bodisi neke vrste kavečuk ali svinec. Zato so lesene igračke izmed vseh najmanj škodljive, če niso pobarvane s strupeno zeleno, rumeno in belo barvo, ki vsebuje včasih kvarne snovi. Če otrok takšno barvo v ustih razkroji, prične v lažjem primeru zastrupljenja bljuvati, dobi drisko, vrcčino in je siten, ne da bi mati slutila, zakaj. V težjih primerih so se pa pokazale že hude zastrupitve, ki jih je mogoče ozdraviti samo zdravnik.

Igračke so pa tudi zato nevarne, ker toku venomer padajo iz rok na tla. Matji se stokrat na dan pripogne in igračko pobere, jo obriše ob krilo ali v predpasnik in vrne otroku. Le redkokdaj pa igračko tudi umije, da ne govorimo o topli vodi in milu,

DARMOL
najboljše odvajalno sredstvo

ki j danes že tako redko. In tako dobi otrok v roke umazano, morda tudi okuženo igračko, zakaj samo s tem, da igračko podrgnemo ob krilo, je še ne očistimo. Otroci »akoj spel ponese igračko v usta, z njo pa vase vse mogoče škodljive kalf, klice, jetike, oslovskega kašlja in raznih drugih otroških nalezljivih boleznih.

Kajpak je tudi otrokov organizem ustvarjen tako, da otrok marsikatero bolezen že v okužbi preboli, ni redko pa, da se otrok prav tako okuži. Po tleh je izredno mnogo nesnage — tudi na videz po čistih tleh, ker jo ljudje prinesejo v sobo s čevlji. Marsikdo, kj pride k otroku na obisk, zanese razne škodljive bakterije osredno iz okuženega kraja domov, otroku pridejo bakterije skozi usta najprej do malega jezička in goitanca, nato pa v telo, na koži pa skozi kakšno razpoko naravnost v kri. Kjer se ne pokaže takoj bolezen, pa večkrat otečajo bezgavke, naravne branilke organizma. Zato ima otrok včasih na lepem vnete zleze ob vratu, med nožicama, pod pazduho. To sicer ni tako nevarno, toda znak zdravja pa tudi ni. Ko orga-

Aparna ogrlica, ki jo nosimo k preprostim temnim oblekam.

nizem bolezen preboli, tudi bezgavke uplahajo. Vsaka taka okužba pušči sicer nekaj imunosti, hkrati pa oslabi ves organizem.

Prav zato je važno, da otrok nima preveč igračk, ki bi kar venomer ležale po stanovanju, po omarah, mizah in po tleh, tako da nehotе stopamo nanje. Dojenček, ki še samo leži, se najbolje zabava s svojimi nožicami in ročicami, pozneje naj gre pa otrok v varavo, na sonce, ki razkuži vse okužene predmete, in naj se zabava s čistim peskom, travo in božjo naravo samo.

Iz nainovejših modnih zvezkov

V eni naših prejšnjih številčk smo ugotovili, da moda ni zaspala. Da je to res, dokazujejo nekateri modni časopisi, ki so nam za letošnje poletje prinesli dve modni novosti: zvišan pas in znižano krilo.

Zvišan pas? Da, skoraj čisto pod prsi, kakor so ga nosile graciozne lepoticе v Napoleonovi dobi. Poletne obleke imajo nabrane živetke in zelo široke pasove iz blaga, ki segajo visoko navzgor in naredo gornji del ži-vota krajšega, noge pa daljše in vitkejše. Takšna obleka ima prednosti, pa tudi napake. Vitko postavlo naredi sicer ljubko in nežno, toda brž ko si nekoliko debelejši, si takšnega kroja ne moreš več omisliti.

Daljša krilo? Da, moderne poletne obleke imajo — točkam in racioniranemu blagu nakljub — krila, segajoča nekaj centimetrov pod kolena. Če bi se ženske zavedale, kako ugodna je ta moda za žensko zunanjsčino, se ne bi jezile, češ da bodo morale zdaj kupovati več blaga. Ali ste že kdaj opazovale žensko, ki je nosila prekratko krilo? Če je imela grde — predebele, presuhe ali krive — noge, je bil pogled nanjo kar neestetičen, toda tudi, če je imela ravne in lepo oblikovane noge, jih je prekratko krilo skazilo. Rezalo je pokončno črto nog hki nad kolonom in z optično prevaro povzročilo v nas občutek, da noge niso rav-

ne. Ženska, ki je zaradi lepih nog oblekla prekratko krilo, ni bila samo nesposobna, temveč tudi nespametna, ker je prekratko krilo skazilo še tako lepo nogo in jo naredilo na videz krivo.

Dve drobni novosti iz kraljestva mode, toda vendar dokaz, da tudi v vojnem letu 1944. moda še ni zaspala.

Mrzle roke — vroče srce

Nekateri ljudje imajo stalno mrzle roke. Če vam takšen človek stisne roko, nimate nič kaj prijetnega občutka. Po navadi se pri takšnem stisku roke pošalite: »Mrzle roke imate — a prav gotovo vroče srce.« S tem po svojem znanju prav nič ne razveselite. Boljša bi bilo, če bi mu dejali:

»Ako vas teži, da imate zmerom mrzle roke, poslušajte moj nasvet in se ravnajte po naslednjih navodilih: Po vsakem umivanju roke temeljito posušite. Ne umivajte rok v topli ali celo vroči vodi, temveč zmerom samo v mrzli.

Ne hodite po mrazu z golimi rokami, temveč raiši oblecite rokavice.

Vsak večer natrite roke s kakšno masno kremo ali z elicerinom.

Nikoli ne grejte rok nad ognjem, ker se tako koža še bolj pomehkuži.«

Kaj morate vedeti

Morda ste kdaj v kakšnem lepotnem nasvetju brali, kako dobro de polti, če jo od časa do časa zdrememo s snegom ali dajemo nanjo ledenomrzlo obkladke. Najbrže ste se potem navodilu ravnale, a niste dosegle uspeha. Narobe, polt je postala raskava in rdečkasta. Zato je važno da veste tole: Obkladki s snegom ali ledenomrzlo vodo koristijo samo zelo utrjeni, zdravi polti, skoducijo pa koži tistih, ki imajo slab krvni obtok, predvsem pa onim ženskam, ki imajo na obrazu razširjene krvne žilice.

V vsakem zaklonišču mora biti orodje, ki si z njim ob potrebi olajšamo izkop. Razen tega mora ta biti orodje in oprema za gašenje tudi pripravljena v zaklonišču. Le pesek in voda sta na podstretju in povsod drugod že stalno pripravljena.

NAS NAGRADNI NATECAI

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Kolački iz ovsenih kosmičev

Zdaj, ko so naši najmlajši dobili ovsene kosmiče, je marsikatera mati v zadregi, ker nien mali ne mara jesti te zdrave in redilne hrane. Če mu boš pa zamislila kolačke po slededem receptu jih bo gotovo a slastijo pojedel:

Mešaj do naraste: 3 dkg maščobe, 5 dkg sladkorja in 1 rumenjaki. Nato dodaj 3 kavne žličke mleka, ščepec cimeta in 10 dkg ovsenih kosmičev, ki si jih že prej dobro sesekljala in jim dodala slabe pol žličke pecilnega praška. Vse skupaj zmešaj in dodaj še sneg enega beljaka. Zajemaj zmes z žličko, polagaj jo na namazano pekačo in lepo svetlorumeno zapeci. Dobila boš okusne, hranilne kolačke.

B. C.

Češnjev močnik

Za to okusno in poceni močnato jed ti zadošča pol kile češeni. Napravi tekoče testo iz 6 dkg maščobe, 6 dkg sladkorja, 2 jajc, 20 dkg moke, ščepec soli in pol zavojčka pecilnega praška. To zmes stresi v namazano pekačo, jo obloži s češnjami in počasi peci v pečici. Še toplo razreži na kvadratke in po možnosti potresi s sladkorjem.

O. S.

Vipavska juha

Skuhaj do mehkega pol litra fižola in prav tako krožnik kislega zelja. Na maščobo dai strok strtega česna, paradiznik in moko, malo popraži, razreži in vliji v fižol z zeljem. Dodaj še lavorjev list in sol in jed še nekoliko zalij. Vre uaj še 10 minut.

K. N.

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje« plačamo 10 lir. Znesek dvignete lahko takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinski tednik«, Kotiček za praktične gospodinje, Ljubljana. Poštni predal 253.

Za zrak in sonce

»LANOL«
šport krema